

Koldingbogen

ÅRSTAL:	2007
FORFATTER:	Knud Sørensen
TITEL:	APV Kolding – en virksomhed på verdensmarkedet.
KORT RESUME:	Fortsættelsen af De Danske Mejeriers Maskinfabrik og deres pladevarmevekslere fra 1988 til i dag

APV KOLDING – EN VIRKSOMHED PÅ VERDENSMARKEDET

AF KNUD SØRENSEN

En af de mest betydningsfulde virksomheder i Koldings historie er De Danske Mejeriers Maskinfabrik, forkortet DDMM, hvis oprindelse dateres tilbage til 1888. I dag er virksomheden en del af APV-koncernen.

I bogværket *Kolding i det tyvende århundrede*, udgivet af Vejle Amts Historiske Samfund i 1978-1982 er der et afsnit om Koldings erhvervsliv forfattet af lektor Gunnar A. Engberg, hvor han under jernindustrien beskriver DDMM som byens ældste, største og mest betydningsfulde virksomhed inden for denne type industri. Han giver en detaljeret indføring i virksomhedens oprindelse, ejerforhold, kundekreds, produkter og personaleforhold og afslutter med en status over ejerforholdet i 1976, hvor maskinfabrikken blev indlemmet i en koncern, som tillige bestod af Paasch og Silkeborg Maskinfabriker og De Danske Sukkerfabrikker. Koncernens målsætning var, at der skulle etableres en arbejdsdeling mellem koncernens medlemmer med henblik på billiggørelse af produktionen. Endvidere ville man sikre, at alle deltagere i koncernen kunne få andel i leverancer til de store projekter, man forventede at kunne opnå bestilling på som kvalificeret leverandør af anlæg til levnedsmiddelindustrien.

Ti år efter udgivelsen af ovennævnte afhandling udsendte firmaet i 1988, nu under

navnet APV Baker A/S, et jubilæumsskrift i anledning af 100 året for det oprindelige firmas grundlæggelse. Dette jubilæumsskrift er optaget i Koldingbogen 1987.

Nærværende artikel er en fortsættelse af Gunnar A. Engbergs afhandling og er tillige et supplement til jubilæumsskriftet for dermed at beskrive, hvorledes Kolding-firmaet har udviklet sig i de forløbne 20 år efter indlemmelsen i den engelske storkoncern APV. Med artiklen er det også forsøgt at beskrive, hvordan firmaets hovedprodukt, pladevarmeveksleren, anvendes og fungerer i specielle funktioner.

Firmaet er blevet udviklet til en højteknologisk virksomhed med et efterspurgt produktprogram, som inden for sit anvendelsesområde er førende i verden. Produktprogrammet er udviklet til anvendelse til mere end til det oprindelige kærneområde, som var levnedsmiddelindustrien med hovedvægten på mejeriindustrien. Vor energihungrende verden med uafbrudte prisstigninger på olie og mineraler efterspørger dette produkt, som ikke alene kan udveksle og genvinde varmeenergi, men som også ved dets anvendelse kan have en forbedrende indvirkning på det omliggende miljø.

I 1977 var fusionen med de to andre virksomheder gennemført, og det oprindelige DDMM var blevet del af det nye firma PASI-

LAC A/S med hovedsæde i Silkeborg og med afdelinger i Kolding, Horsens og København. Ejeren var De Danske Sukkerfabrikker, det nuværende Danisco.

Struktureringen af det nye firma havde medført, at projekteringsafdelingen og markedsføringen af komplette mejerianlæg samt mejerimontagen var blevet afviklet i Kolding og flyttet til Silkeborg. Det samme skete med produktionen af rustfrie lager- og procestanke. Produktionen af rustfrie pumper og fittings flyttedes til Horsens, og maskineri og tilhørende udstyr for fremstilling af disse produkter fulgte med. I denne fase kunne man forvente, at omlægning af produktion mellem de enkelte fabrikker ville fremkalde lukning af nogle af koncernens virksomheder. Det skete dog ikke på dette tidspunkt. Den nye struktur bevirkede, at Kolding fabrikken blev valgt som den virksomhed, der fortsat skulle producere og videreudvikle den vigtige komponent pladevarmeveksleren.

3 år før fusionen var der i 1974 under direktør Georg Wittigs ledelse truffet beslutning om at flytte produktionen af pladevarmevekslere fra de trange forhold i Olaf Ryesgade til et nyt areal på Platinvej i Koldings nordlige del. I 1976 var en specialfabrik på 3600 m² indeholdende tidssvarende produktionsudstyr blevet indviet. At der i Kolding i fusionsåret 1977 således allerede eksisterede en specialfabrik for dette produkt, må anses som værende årsagen til, at de før omtalte flytninger af produktion medførte, at Kolding-fabrikken blev valgt som fremtidigt produktionssted for pladevarmevekslere.

Efter fusionen i 1977 oprettedes i 1980 en firmastruktur med administration i Olaf Ryes Gade og med fabrikation i den nye fabrik på

Platinvej under navnet PASILAC THERM A/S. Moderselskabet Pasilac A/S i Silkeborg sikrede sig i de følgende år i perioden 1980-1986 et stort antal ordrer på mejeri- og bryggerianlæg. I samme periode var udbygningen af det danske fjernvarmenet i mange byer i fuld gang. Disse kontrakter gav god beskæftigelse på Kolding fabrikken.

De omfattende leverancer skabte behov for øget produktionskapacitet. Direktør Christian Postborg, der var tiltrådt i 1984, så store muligheder i en udvidelse af fabrikken på Platinvej og i en udflytning dertil med hele administrationen. Direktørens vision var at øge og rationalisere produktionen og de til-

Direktør Chr. Postborg.

hørende administrative funktioner samt at styrke produktudviklingen.

I 1984 fik den handlekraftige og fremsynde direktør bestyrelsens accept til opførelse af endnu en 3600 m² stor fabriksshal med tilhørende bygninger for økonomi, teknik, salg, planlægning og kantine. I 1986 blev det nye komplette fabriksanlæg på Platinvej indviet. Dermed var en 98-årig fabrikationsæra i Koldings indre by slut. En medarbejderstab på 120 medlemmer var nu i nye omgivelser klar til deres mange og forskelligartede opgaver i forbindelse med produktet: Pladevarmeveksleren.

Før udflytningen og før de store ændringer med nye arbejdsgange i nye omgivelser blev

sat i værk, blev det omfattende dokumentationsmateriale, som var henlagt i tegningsarkivet, gennemgået. De tegninger og kundeoplysninger, der fremtidigt skulle bruges, kom med til den nye fabrik, og de mest interessante tegninger på for længst udgåede anlæg og maskiner blev overgivet til forvaring på Kolding Stadsarkiv. Det gælder f. eks. anlægstegninger for andelsmejerier fra 1920-1930 og konstruktionstegninger for dampkedler, dampmaskiner, smørkærner, smørpumper, ostningskar etc.

Indtil nutidens computerstyrede CAD tegningsprogrammer blev indført omkring 1980, var en ingeniørs/konstruktørs rekvisitter tegnebræt, tegneblyanter, tuschpenne,

Fabrikken på Platinvej i Kolding.

hovedlineal, trekant og passerbestik. I 1950-erne indførtes tegnemaskiner med vinkelsatte linealer og gradinddeling. Men tegninger og diagrammer skulle stadig udføres med håndført pen. Fra de idag anvendte CAD (Computer Aided Design) tegneprogrammer overføres computerens skærbillede til flerfarvet udskrivning.

APV KØBER PASILAC

I 1987 blev Pasilac virksomhedsgruppen afhændet til det engelske selskab APV, som er forkortelsen af The Aluminium Plant and Vessel Company. Aluminium var pladematerialet for beholdere til bryggeriindustrien, før rustfrit stål blev indført. APV blev grundlagt i 1910 og havde i de tidlige år bryggeriindustrien og den kemiske industri som kærneområde.

Med købet af Pasilac virksomhederne fik APV udvidet sin kontaktflade til mejeriindustrien og de danske virksomheder fik fordel af øget afsætning gennem APV's verdensomspændende net af filialer med egne salgsorganisationer. I 1998 blev APV en del af Invensys koncernen, som beskæftiger ca. 28.000 medarbejdere.

PLADEVARMEVEKSLEREN

På markedet for varmevekslere findes adskillige typer. Pladevarmeveksleren er en af typerne. Anvendt til overførsel af varmeenergi mellem letflydende væsker, er det det mest effektive apparat.

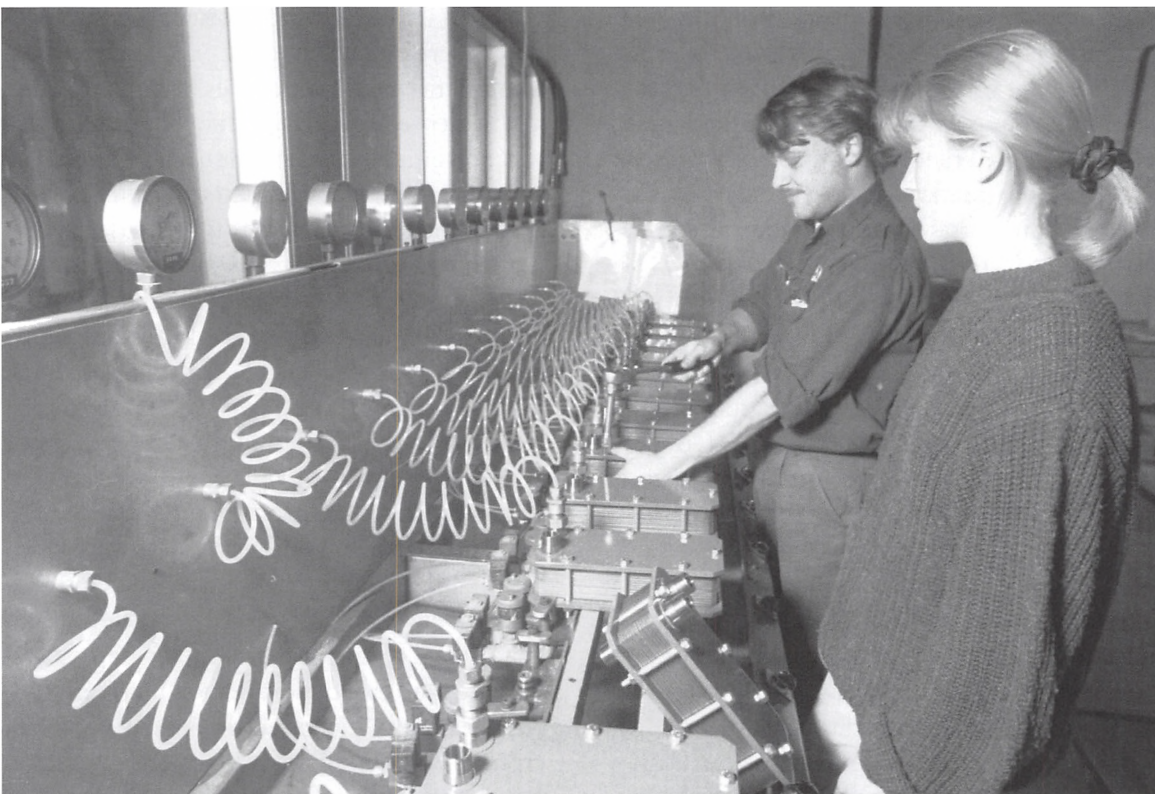
Varmetransmission mellem væsker: Den drivende naturkraft i varmetransmission er middeltemperaturforskellen mellem en varm og

en kold væskestrøm. Gennem en skilleflade mellem to strømmende væsker overføres varme fra den varme væskestrøm til den kolde væskestrøm, hvis effekt bl. a. er afhængig af temperaturforskellen mellem de to væsker. Skillefladerne mellem væskerne i en pladevarmeveksler er profilpressede metalplader med tykkelser fra 0,4 til 0,8 mm. De anvendte pladematerialer er enten legeringer af rustfrit stål eller af grundstoffet titan.

Modstrømsprincippet: For at opnå optimal varmeoverførsel i en pladevarmeveksler anvendes det fra naturen kendte modstrømsprincip. Modstrømsprincippet blev udviklet via evolutionsprocesserne lang tid før læren om termodynamik blev sat på matematiske formler. Fra en lang række biologiske processer kendes modstrømsprincippet. F. eks. undgår fugle et stort varmetab fra den del af benene, der ikke er fjerdedækkede, ved at blodcirkulationen foregår efter modstrømsprincippet. Ved hjælp af tætliggende blodkar opvarmer det varme blod fra fuglens krop det kolde blod, der er på vej retur fra benene, således at koldt blod ikke sendes ind i kroppen med afkøling af fuglen til følge. Samtidigt nedkøles blodet, der strømmer fra kroppen til benene, og fuld blodgennemstrømning i fødderne ved en lav temperatur er fuglens sikring mod et livstruende varmetab. Derfor kan en andefugl stå på en isflage med fødderne ved 0° C, mens resten af kroppen under de isolerende fjer har en temperatur på 38° C.

Pasteurisering med varmegenvinding: I et pasteuriseringsapparat, som er en pladevarmeveksler med flere sektioner, bliver f.eks. mælk opvarmet og afkølet efter ovennævnte modstrømsprincip. Der opnås varmegenvin-

Montør Lars Lund Rasmussen og ungarbejder Susanne Vinding i færd med at afprøve små pladevarmevekslere til villaopvarmning, 1993. Foto: Jonas Ahlstrøm.

dingsprocenter på op til 96 % ved at sammensætte varmegenvindingsafdelingen således, at den varme pasteuriserede mælk på vej ud af apparatet opvarmer den indstrømmende kolde mælk, samtidig med at den varme mælk nedkøles. Pasteurisering har navn efter den franske læge Louis Pasteur, som påviste, at visse sygdomsfremkaldende bakterier i mælk dræbes ved opvarmning til 72° C, hvis denne temperatur opretholdes i 15 sekunder. Processen kaldes lavpasteurisering og anvendes bl.a til konsummælk. I mejeribrugets

barndom leverede De Danske Mejeriers Maskinfabrik såkaldte grydepasteurer til dette formål, hvor mælken opvarmedes og afkøledes portionsvis. Til langtidsholdbar UHT-mælk anvendes temperaturer på op til 135° C med holdetid på få sekunder. (UHT = Ultra High Temperature).

UDVIKLINGEN EFTER 1977

Straks efter fusionen i 1977 blev et målrettet udviklingsarbejde iværksat for at udvide pro-

duktprogrammet, så det kunne opfylde nye og højere driftsmæssige krav. Der var i de brancher, som firmaet henvendte sig til, et stigende krav om pladevarmevekslere, som i forhold til tidligere tiders vekslere kunne opfylde behovet for større gennemstrømningskapaciteter og opfylde behovet for behandling af væsker med høje temperaturer og driftstryk.

LEVERANDØR TIL STORMEJERIER

I nutidens mejerier varmebehandles mælken i et kontinuerligt forløb med kapaciteter på op til 60.000 liter i timen. APV Kolding har i en årrække eksporteret pladevarmevekslere med disse kapaciteter til store mælkeproducerende lande som New Zealand, Australien, Frankrig og Tyskland. I september 2000 blev det store Arla mejeri i Taulov indviet. APV koncernen havde vundet kontrakten på levering af procesudstyret, og APV Kolding blev leverandør af apparaterne til varmebehandling af de 750.000 kg mælk, der dagligt indvejes til osteproduktionen. Med en daglig ydelse på 20 kg mælk pr. malkeko, står 37.500 køer på Fyn og i Sønderjylland i beredskab som leverandører til denne produktion. Mælkemængden svarer til 35 store tankbilers last. Mejeriets årlige osteproduktion er på 27.500 tons.

LEVERANDØR TIL BRYGGERIERNE

Bryggeriet Slotsmøllen i Kolding var det første danske bryggeri, der omkring 1970 indførte kontinuerlig pasteurisering af øl. Den indtil da anvendte pasteuriseringsmetode til sikring af øllets kvalitet og holdbarhed var

pasteurisering i tunnel. Efter aftapning i flaske og påsætning af kapsel blev de fyldte ølflasker på et bredt transportbånd i en tunnel overrislet med varmt vand indtil flasken og dens indhold havde nået den ønskede temperatur på 72° C. Derefter fulgte nedkøling ved overrisling med koldt vand. I samarbejde med Slotsmøllens brygmester og fabrikant Faxholm i Helsingør udviklede DDMM en kontinuerlig pasteuriseringslinie, som med en kapacitet på 3000 liter øl pr. time med en varmegenvinding på 80 % var den hidtil anvendte tunnel-flaskepasteuriseringsmetode langt overlegen med hensyn til varme- og kølevandsforbrug.

Metoden med øllets pasteurisering før aftapning i flasker blev ikke straks accepteret af de store danske bryggerier, som var afhængige af eksport af øl med lang holdbarhed. Man frygtede at infektion fra tappemaskinerne kunne reducere øllets holdbarhed. Men på Slotsmøllen i Kolding var man så omhyggelig med flaskers og kapslers renhed, at der ikke kunne spores nogen efterinfektion. Desuden nærrede bryggeriet tillid til, at det lokale kvalitetsbryg fortsat ville have en så stor omsætningshastighed, at en langsomt snigende reduktion i holdbarhed aldrig ville blive registreret. Øllet ville være drukket forinden.

Efter fremkomsten af sterile tappemaskiner vandt denne kontinuerlige pasteuriseringsproces indpas på alle storbryggerier. Kravet fra bryggerierne om pladevarmevekslere med større kapacitet, længere driftstider, forøget effektivitet og højere driftstryk blev opfyldt med nyudviklede produktserier.

Fredericia Bryggeri, opført af De Forenede Bryggerier, blev indviet i 1979. Bryggeriet,

Pladevarmevekslere for høje kapaciteter. Her installeret i bryghus for køling af ølurt. Kapacitet 2x75000 liter pr. time.

To højtrykspasteuriseringslinier, hver for 18000 liter øl pr. time.

som skulle erstatte andre af sammenslutningens produktionsanlæg, skulle brygge de kendte mærker Grøn Tuborg og Carlsberg Hof. Pasilac A/S Silkeborg blev leverandør af procesudstyret til det nye bryggeri, og derved blev Kolding fabrikken leverandør af alle urtkølere i bryghuset og af pasteuriseringsapparater og kølere til behandling af det færdige bryg.

Køling af ølurt, som er forproduktet til ølbrygning, kan nu med anvendelse af de nye serier foretages med brøndvand fra vandværkerne. Med de før anvendte og mindre effektive pladekølere skulle bryggerierne indtil 1990erne bruge nedkølet vand for at køle den kogte urt fra kogetemperaturen til den

temperatur, hvorunder den efterfølgende gæring skulle finde sted. I de bryggerier, hvor denne kølingsmetode temperaturmæssigt passer til den følgende gæringsproces, er der opnået en solid miljøgevinst ved ikke at køle urt med nedkølet vand. De el-drevne køleaggregater kan udelades. Det rene vandværksvand opvarmes under kølingen og bruges til kogning af den maltede byg, som er hovedingrediensen i urt. Denne varmegenvinding hører med til miljøgevinsten. Under den efterfølgende pasteurisering af øllet bringes arbejdsstrykket i de 72 grader varme afdelinger op på 16 bar for at binde øllets indhold af kuldioxid.

Til alle betydende ølbryggende lande har

APV Kolding gennem det vidtforenede APV salgsnet leveret pladevarmevekslere, som i hovedtrækkene er dimensioneret til de nævnte processer.

LEVERANDØR TIL MARINEINDUSTRIEN

APV Kolding er en betydende leverandør af pladevarmevekslere til køling af skibsmotorer. Leverancerne har et globalt omfang og har skibsbygningsnationerne i Det fjerne Østen som de største aftagere. For at opretholde nærkontakt med skibsværfter og redere i denne verdensdel udstationeredes salgs- og servicepersonale i området, da Østens skibsværfters markedsandele voksede. Den samtidigt stærkt reducerede værftsindustri i Europa kunne da fortsat betjenes fra firmaet i Kolding.

Installationerne af pladevarmevekslerne i et skibs maskinrum har til formål at fjerne overskudsvarmen fra skibets hoved- og hjælpe motorer. De fleste kølesystemer er opbygget med et ferskvandskredsløb, som afkøler motorerne via et sæt af pladevarmevekslere. Ferskvandskredsløbet afkøles i centralkølere, hvor søvand som kølemiddel fjerner den tilførte overskudsvarme. I et dieseldrevet motorskib er der tale om betragtelige mængder af overskudsvarme, der skal fjernes fra skibet i drift. Ud af den tilførte energi til motordriften i form af dieselolie forsvinder 25 % i form af røggas gennem skibets skorsten. 49 % når frem til fremdrift af skibet gennem skrueakslen. 26 % fjernes via kølevandet gennem en eller flere centrale pladevarmevekslere.

Mængden af kølevand til driften af nutidens gigantiske containerskibe med et døgnforbrug på 250 tons dieselolie til motorer

som udvikler 100.000 H.K. andrager i visse tilfælde 800.000 liter søvand pr. time. Kølerne er dimensionerede til funktion i tropiske farvande med vandtemperaturer på 32° C. Kølevandet sendes ved denne tilgangstemperatur tilbage til havet opvarmet til 46° C.

Til sådanne krævende køleopgaver leverer APV Kolding nyudviklede pladevarmevekslere, der fremstillet af korrosionsfaste materialer opfylder de krav, der stilles af skibsværfter, rederier og klassifikationselskaber som Lloyds og Norske Veritas. Ved skibenes fart over verdenshavene ydes et stort bidrag til den globale samhandel, men samtidigt også et godt bidrag til den globale opvarmning.

Ferskvandsgenerator til 60 tons vand i døgn.

En del af den store overskudsvarme fra forbrændingen af dieselolie anvendes til omdannelse af det salte søvand til drikkevand. Nutidens fragtskibe på langfart har ikke tanke til drikkevand ombord til opfyldning i anløbshavnene. APV forsyner skibe med aggregater som afsalter søvand ved fordampning i et vakuumkammer. Varmen til denne fordampning udnyttes fra overskudsvarmen fra motordriften. Søvandet som opvarmes i en pladevarmeveksler fordamper p.g.a. vakummet ved 40° C. Derefter kondenseres de afsaltede vanddampe i en pladekøler, som køles med søvand. Metoden sikrer frisk brugsvand ombord og er et af de energisparende tiltag.

LEVERANDØR TIL FJERNVARMEN

De store danske kulfyrede el-værker opført i 1950'erne blev alle bygget ved kysterne for at have kølevand til rådighed for el-produktionen. Ved bygningen af kraftvarmeværker blev der etableret produktion af fjernvarmevand i tilknytning til el-produktionen.

I områderne omkring København, Århus og i Trekantområdet etableredes i 1980'erne forsyning af fjernvarme fra kraftvarmeværker. Til overførsel af varme fra fjernvarmeselskabernes transmissionsnet til de lokale forsyningsselskabers distributionsnet leverede Pasilac Therm i nævnte periode et stort antal pladevarmevekslere til installation i vekslerstationer.

I Kolding leverer forsyningsselskabet TREFOR fjernvarme, som fra vekslerstationer placeret i byen sendes ud til byens forbrugere. Fra Skærbækværket pumpes vand ved

TVIS-rør fører vand ved 105° C til vekslerstationen.

Vekslerstationen i Ågade.

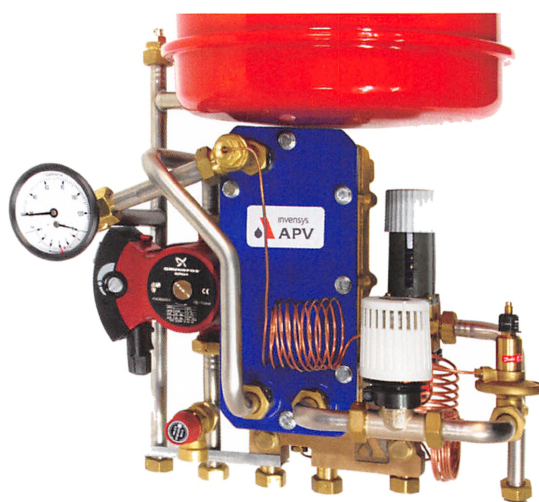
105° C gennem TVIS's rørsystem til vekslerstationerne, hvormed fjernvarmevandet i TRE-FOR rørsystemet opvarmes til den ønskede fremløbstemperatur på 80-90° C. Vandmængderne er pr. veksler omkring 2 x 300.000 liter pr. time.

Til en lang række lande har Kolding fabrikken leveret pladevarmevekslere til brug efter nævnte princip i takt med udbredelsen af fjernvarme. I samarbejde med flere danske leverandører har APV Kolding i januar 2007 afleveret og indviet et omfattende fjernvarmeprojekt i byen Habin, som er en provinshovedstad med 4.7 mill. indbyggere i det nordøstlige Kina. Leverancen omfattede 126 pladevarmevekslere sammenbygget med pumper og automatik til forsyning af fjernvarme til boligblokke. Installationerne er koblet til centralvarmeanlægget i hver boligblok og har erstattet de kulfyrede kedler, som før leverede det varme vand til opvarmning og forbrug. Varmen kommer nu fra et nyopført kraftvarmeværk, hvorved store mængder forurening fra de før anvendte kulfyrede anlæg er fjernet. Samtidig er det totale energiforbrug reduceret, idet en central varmeproduktion kombineret med el-produktion har en væsentlig bedre effektivitet end de før anvendte metoder.

Straks efter leveringen af det store projekt indledte de samarbejdende danske firmaer forhandlinger om levering af flere lignende anlæg til Kina. Luftforureningen i Kinas storbyer hidrører ikke alene fra dieseldrevne motorkøretøjer. Den stammer i mange tilfælde fra den ufuldstændige forbrænding af kul til brug for opvarmning og madlavning. At befolkningen i disse storbyer lever i en uigennemsigtig røgfylt atmosfære, er blevet

Fjernvarmeunit i boligblok i Habin i Kina.

Fjernvarmeunit til villainstallation.

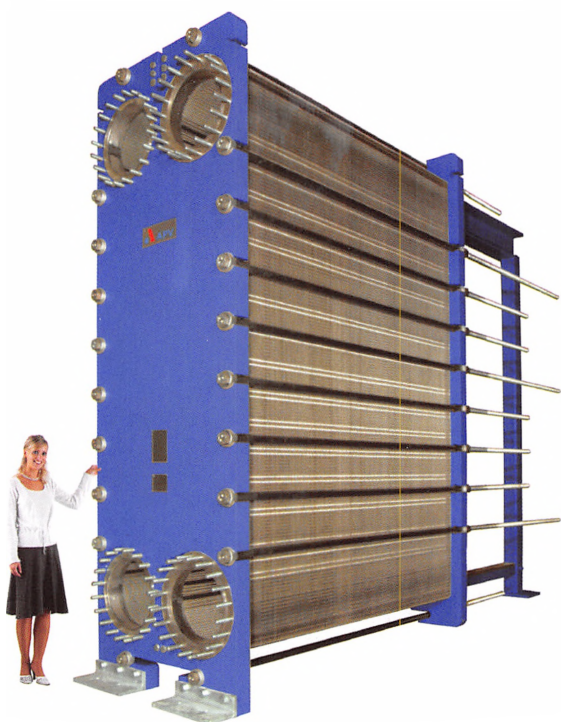
beskrevet af en APV-medarbejder, som har Kina som sit arbejdsområde:

Vi havde et hold kinesiske servicefolk til oplæring på fabrikken i Kolding. Jeg inviterede efter fyraften en 35-årig mand til mit hjem i Skærbæk. Da jeg i den mørke vinteraften skulle køre

ham tilbage til hotellet i Kolding, blev han længe stående uden for bilen og stirrede forundret op mod den klare mørke nattehimmel. Han havde aldrig før set stjerner og aldrig set solens lys skinne klart igennem den forurenede atmosfære i sin hjemby.

APV'S PRODUKTION

Allerede 2 år efter APV's overtagelse af de danske selskaber i 1987 besluttedes det, at al europæisk produktion af pladevarmevekslere skulle ske i Kolding. Produktionen af de engelske APV pladevarmevekslere flyttedes

Verdens største pladevarmeveksler, 3 mio. l vand pr. time, installeret i petrokemisk værk i Mellemøsten.

fra London til USA til staten North Carolina. Et tæt samarbejde mellem de to virksomheder, har bragt dem frem til at have et så omfattende produktprogram, at de samlet har opnået en førende position på verdensmarkedet.

APV har i alt 2800 ansatte. Heraf er de 800 ansat på de danske APV virksomheder. Af denne danske arbejdsstyrke er ca. halvdelen ansat på APV Kolding, som i 2006 skabte en omsætning på 750 millioner kr. Heraf udgør eksportandelen 95%. Planlagte udvidelser af produktionen i Kolding vil sammen med aktiviteten i firmaets udenlandske selskaber om få år bringe den årlige omsætning op på mere end 1 milliard kr.

I 2006 flyttedes produktionen af rustfrie pumper fra APV's fabrik i Horsens til APV Kolding. Derved blev der behov for udvidelse af både fabriks- og kontorareal. De planlagte udvidelser omfatter opførelse af nye bygninger på grunden på Platinvej. I 2008 tages de nyopførte faciliteter i brug.

PERSONALEFORHOLD

Ved tiltrædelse får nyansatte udleveret en medarbejderhåndbog, som informerer om alle forhold vedrørende arbejdspladsen. Der informeres heri om personalepolitikken og om de praktiske forhold, der vedrører de ansatte. De faglige organisationer, Dansk Metal og 3F varetager med henholdsvis 2 og 1 tillidsmand de timelønnedes interesser.

Firmaets seniorpolitik omfatter et 2 dages kursus, som medarbejdere over 55 år inviteres til at deltage i med deres ægtefæller. Kurset omfatter foredrag om juridiske og økonomiske forhold som efterlønnere og pensionist.

Endvidere holdes der et farverigt foredrag af en diætist, for at hjælpe kursisterne til den rigtige ernæring.

Et kendetegn for firmaet er at mange ansatte opnår 25 og 40 års jubilæer. Et andet kendetegn er at firmaet opretholder kontakt til medarbejdere, som er fratrådt for at gå på efterløn eller på pension. Hvert år inviteres disse tidligere medarbejdere til et samvær med rundvisning på fabrikken efterfulgt af en frokost i kantinen. Desuden modtager pensionisterne hvert år en julehilsen fra firmaets hjælpefond vedlagt en gave-check. Pensionisterne får fortsat personalebladet

INFO tilsendt, hvilket holder de fratrådte ajour med virksomhedens udvikling. Efter sidste sammenkomst skrev en taknemlig pensionist et referat i bladet, som indeholdt en tak til ledelsen for gennemførelsen af dette årlige arrangement.

Det føromtalt jubilæumsskrift fra 1988 blev i 1997 genoptrykt, og de tidligere medarbejdere, som havde forfattet skriftet og et tilhørende tillæg, afsluttede med en henvisning til et Johannes V. Jensen citat med følgende:

Kursen er til stadighed rettet mod nye mål i erkendelsen af, at kun den som bringer erfarin-

Pensionistræf på APV 1995.

Fra venstre salgs- og marketingdirektør Mogens Halberg, direktør Chr. Postborg og økonomichef Bent Leon Nielsen, 1993. Foto: Jonas Ahlstrøm.

gen med i lasten har noget at bringe ind i fremtiden.

Hensigten med denne artikel har været at vise, at kursen har været rigtig og at drivkraften er til stede.

KILDER:

APV Bakers jubilæumsskrifter 1988 og 1997

APV Koldings personaleblad INFO.

Dansk Fjernvarme i 50 år, 1957-2007

www.manbw.com

www.arlafoods.dk

www.hoflev.dk

Oplysninger om teknik og personaleforhold samt billedmateriale er velvilligt stillet til rådighed af ledelse og afdelingschefer hos APV Kolding.